

Til leseren

Det første nummeret av Arina kom ut i år 2002 og fikk en god mottakelse. Utgivelsen har vekket interesse både blant forskere og i etnopolitiske kretser på Nordkalotten. Mange lesere har tatt kontakt med redaksjonen og håper at prosjektet vil fortsette. Arina har også vekket interesse i mange forsknings- og undervisningsinstitusjoner. Enkelte av artiklene fra det første nummeret er tatt i bruk i undervisningen i ulike utdanningsinstitusjoner. Det er stort behov for et tidsskrift av høy kvalitet som har spesialisert seg på minoritetsspørsmål på Nordkalotten. I det første nummeret av Arina forsøkte vi å skape debatt om situasjonen i kvenforskningen. Vi ønsket å drøfte om kvenene fortsatt bare er et forskningsobjekt, eller om de også har fått mulighet til å delta i å definere forskningsbehovene og planleggingen av forskningen. Diskusjonen er minst like aktuell nå som Norges Forskningsråd skal flytte ansvaret for kvenforskningen til Universitetet i Tromsø. Det gjenstår å se om universitetet kommer til å gi kvenene selv større muligheter for å delta i styringen og planleggingen av forskningen enn det Norges Forskningsråd har gjort.

Diskusjonen om situasjonen i kvenforskningen er uunngåelig for å kunne møte nye utfordringer. Man må våge å saumfare tidligere forskning med åpne øyne og også evne å se dens mangler. Det er ikke meningen at en slik granskning skal rette seg mot noen personlig; hensikten med den er å finne nye muligheter. Vi står i begynnelsen av en ny æra; kvenene har fått status som en nasjonal minoritet, hvis rettigheter er trygget gjennom internasjonale avtaler som den norske Staten har ratifisert. Oppnåelsen av offisiell status som minoritet bør også komme til uttrykk i holdninger og praksis hos forskerne og folk med innflytelse i de akademiske miljøene. Å lytte til minoritetens egne behov er i pakt med måten å tenke på i et nytt årtusen. Kvenene bør ikke kun

erfares som et forskningsobjekt, men folkegruppens rett til å delta i styringen og planleggingen av forskningen må tas alvorlig på alle plan.

Artiklene i det nye nummeret av Arina dekker mange vitenskapelige felt. I sin artikkel presenterer Leena Huss innholdet i Den europeiske pakta om vern av regions- og minoritetsspråk, og viser vilke virkninger ratifiseringen av konvensjonen har fått for stillingen til meänkieli (tornedalsfinsk) i Sverige. Huss gransker også rapporten om situasjonen i Norge, som ble sendt til Europarådet i 1999.

Nøkkelordene i Birger Winsas artikkel er sosial kapital og kulturell utveksling. Winsa skriver om hvordan motsetningsfylte holdninger til minoritetsspråket virker inn på den sosiale kapitalen og menneskets evne til å fungere. Selv om Winsa henter sitt materiale og sine eksempler fra Nord-Sverige, kan hans perspektiv overføres til den kulturelle situasjonen i Nord-Norge.

Til sammen gir artiklene til Huss og Winsa mye ny viten om og perspektiver på rettighetene og situasjonen for de språklige minoritetene på Nordkalotten i dag. Her er det også fruktbart å drøfte vilke redskaper som skal til for å få artiklene i Europarådets rammekonvensjon og språkkonvensjon til å fungere i tråd med intensjonene i konvensjonene.

Bente Imerslund har gjennomført et langvarig og dekkende feltarbeid for å samle og ta vare på kvenske steds- og personnavn. I artikkelen i Arina skriver Imerslund om kvenske kallenavn i Nordreisa. Hun viser hvor seiglivet og kulturbundet bruken av kallenavn er. Imerslund krydrer sine observasjoner med tallrike interessante eksempler. Redaksjonen håper at artikkelen vil øke interessen for feltarbeid også på andre kulturområder.

Marianne Neerland Soleim gransker i sin artikkel utvandringen fra Nord-Norge til Amerika. Spesielt konsentrerer hun seg om

kvenenes emigrasjonshistorie fra 1860-tallet fram til Første Verdenskrig. Neerland Soleim redegjør for grunnene til kvenenes emigrasjon, emigrantenes antall fra ulike deler av Nord-Norge og særtrekk ved den kvenske utvandringen, som for eksempel etappevandringen. Hun ser også på læstadianismens betydning for flyttebeslutningen og på hvordan hele slekter og familier flytter sammen. Jørn Øyrehagen Sunde skriver i sin rettshistoriske artikkel om hvordan kvenene og samene skiller seg fra hverandre når det gjelder måten å forholde seg til statsmakten. Materialet hans er fra Alta på 1700-tallet. Ved å undersøke tingbøker viser Øyrehagen Sunde at kvenenes og samenes måte skilte seg avgjørende fra hverandre når det gjaldt å motstå det som de opplevde som urettferdige handlinger fra statsmakten. Kvenene tok i bruk direkte motstand og førte sin sak og sin rettsoppfatning på en

åpent opprørsk måte. Følgen var at de fikk hardere straffer enn samene, som ofte kom med historier som de mente ville passe i retten. Kvenene kom i åpen konflikt med statsmakten, både som gruppe og som individer. Arinas redaksjon håper at bladets innhold vil vekke interesse og debatt. Vi håper på størst mulig respons med tanke på den videre evalueringen av prosjekt Arina.

Alta og Tromsø
Mars 2003

Anitta Viinikka-Kallinen
Ansvarlig redaktør

Egil W. Sundelin
Ansvarlig redaktør
Prosjektansvarlig